

Г.М. Радевич,
здобувач магістерського рівня
Харківської державної академії культури

С.М. Шумакова,
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри режисури
Харківської державної академії культури

ФЕСТИВАЛЬНИЙ ТЕАТРАЛЬНИЙ РУХ ЯК СВОЄРІДНИЙ КАТАЛІЗАТОР РОЗВИТКУ МИСТЕЦТВА ТЕАТРУ

Дослідження даної теми зумовлене протиріччям між рівнем значення театральних фестивалів як джерела розвитку сценічного мистецтва сьогодення та їхньою недослідженістю у вітчизняній театрознавчій науці. Цей напрям досліджень набуває особливої актуальності внаслідок потреби вивчення сутності процесів твердження театральних фестивалів, стрімкий розвиток яких суттєво впливає на формування нових виразних орієнтирів, значно збагачуючи виразальні засоби театру.

Фестивальний театральний рух є показником і своєрідним каталізатором інтенсивності та якості мистецького життя будь-якої країни, найбільше – в розвинутих європейських державах. Театральні фестивалі, як засвідчує світовий та український досвід, визначають напрями розвитку мистецтва, продукують нові ідеї, відкривають нові безмежні обрії творчої діяльності.

Театральний фестиваль – це не тільки свято та насолода, а й своєрідний механізм регулювання та корекції естетичних смаків, поглядів, формування нових ідеалів. Це також перевірка практикою новацій, визначення пріоритетів і пошук неторованих шляхів розвитку театрального мистецтва. Для будь-якого театрального фестивалю спільною є неповторна атмосфера свята та духу свободи, які створюють організатори, учасники та глядачі. Атмосфера робить фестиваль незабутнім видовищем. Справжній фестиваль існує, насамперед, заради відчуття свята, яке він дарує, демонструючи при цьому інноваційні форм, змісту та виконавства. Будь-який театральний фестиваль виконує ще й функцію виховання естетичних смаків публіки та митців, сприяє пошуку нових форм самого існування сучасного театрального

мистецтва, неординарних режисерських рішень. Крім того, фестиваль відкриває нові імена і заявляє про них. У цьому полягає його ефект новизни для глядача. Фестивалі стають нагодою долучитися до мистецтва високого рівня. Метою театрального фестивалю є спрямованість на представлення кращих здобутків, презентація новітніх репертуарних пропозицій, які відзначаються оригінальністю й відмінні від традиційного стаціонарного репертуару театрів. Основним завданням театрального фестивалю є оновлення культурно-мистецького життя на основі святкового характеру дійства, взаємодії інтересів і потреб як професійних митців, так і глядачів, можливостей знайомства з актуальними театральними постановками в контексті стильових тенденцій часу й національних традицій.

Кожен фестиваль відрізняється своєю художньою концепцією, що становить абстрактні установки, визначеною спрямованістю практичної репертуарної політики та орієнтації на певні категорії глядачів, які визначають статус фестивалю. Розмаїття художніх концепцій забезпечується домінуючими тематикою, жанрами, формами проведення фестивалів. Тематика в художній концепції фестивалю забезпечується його репертуаром. Репертуарні пріоритети визначаються присвятою певним подіям і особам – авторам-драматургам, акторам, жанрам, сценічним формам тощо.

Репертуарне чи жанрове спрямування театрального фестивалю може підкреслюватися і за допомогою допоміжних заходів – творчих семінарів і лабораторій, конференцій і круглих столів, лекцій і майстер-класів тощо.

Відповідно, театральний фестиваль становить організаційно-художню форму презентації творчих здобутків, підпорядкованих єдиній ідеї чи концепції.

Підсумовуючи, зазначимо, що очевидна необхідність пильного наукового осмислення такого популярного й складного явища, яким є театральний фестивальний рух, який постає знаковим в культурній свідомості XXI століття, розкриваючи змістові театральні новації, проте нині визначений вкрай незадовільним станом ґрунтового аналізу в існуючій театрознавчій літературі.